

Ćwiczymy czytanie ze zrozumieniem

Roman Mazurkiewicz

Siedem pieczęci „Bogurodzicy”

[1] Nie ma chyba w dziejach naszej literatury dzieła bardziej zagadkowego niż *Bogurodzica* – pierwsze słowo polskiej, chrześcijańskiej poezji, najdawniejsza nasza pieśń – „pieśń ojców” (*carmen patrium*), jak nazwali ją potomni. [...] Jeden z najwytrwalszych jej badaczy, Aleksander Brückner, stwierdził niegdyś, że na zawsze pozostanie ona „zagadką zamkniętą na siedem pieczęci”. Jeśli się pomylił, to niewiele; pomimo ogromnego w ostatnich latach postępu badań nad naszym średniowieczem najważniejszych z owych „siedmiu pieczęci” nie udało się – i zapewne nie uda się w przyszłości złamać.

[2] Nie rozstrzygnięto definitywnie tak podstawowych kwestii, jak czas i miejsce powstania *Bogurodzicy*, jej autorstwo czy ewentualnie zależność od wzorów obcych. Wciąż nie potrafimy odpowiedzieć, jak daleko w głąb naszych dziejów sięgają korzenie tej pieśni. Czy rzeczywiście aż do czasów „ojców” – pierwszych naszych władców i cudzoziemskich misjonarzy, rzucających w pogańską glebę ziarna chrześcijańskiej wiary, do czasów św. Wojciecha, którego już zapewne w średniowieczu, a na pewno od początku XVI stulecia uznawano za natchnionego autora *Bogurodzicy*? A może zrodziły ją wieki późniejsze, gdy wiara nieco okrzepla, na tyle przynajmniej, że poczęła zasilać swym ożywczym strumieniem rodzimą kulturę literacką

i artystyczną – stulecie XIII – jak coraz powszechniej uważa się pośród filologów? Byli i tacy [...], którzy datowali powstanie pieśni dopiero na schyłek wieku XIV.

[3] Anonimowy twórca *Bogurodzicy*? Wiemy, że w średniowieczu kwestię autorstwa postrzegano zupełnie inaczej niż obecnie; autor, najczęściej duchowny, pisał przede wszystkim dla „pomnożenia chwały Bożej”, o prawdach powszechnie znanych i akceptowanych [...], swoje własne imię pokornie przemilczając. [...]

[4] Oryginału czy choćby inspiracji naszej pieśni szukano gdzie tylko można: w hymnografii grecko-bizantyńskiej, w tradycji cerkiewnosłowiańskiej, ruskiej, czeskiej, niemieckiej... Nigdzie jednak bezpośredniego wzorca nie udało się odnaleźć [...] Coraz donośniej mówi się więc – choć brzmi to wręcz niewiarygodnie na tle naszej wiedzy o poziomie rodzimej kultury literackiej wieku XIII – o **artystycznej oryginalności *Bogurodzicy***.

Odpowiedz na poniższe pytania; odpowiadaj zwięźle, unikaj cytowania.

1. Wymień określenia *Bogurodzicy*, które pojawiają się w akapicie 1.
2. Jak rozumiesz sformułowanie: „zagadka zamknięta na siedem pieczęci”?
 - a) zagadka trudna do rozwiązania
 - b) zagadka ukrywająca jakąś świętą tajemnicę
 - c) zagadka, której rozwiązanie może być niebezpieczne
3. Czy wiesz, skąd pochodzi wyrażenie „siedem pieczęci”?
 - a) z Apokalipsy św. Jana
 - b) z mitu o Edypie i Sfinksie
 - c) z Księgi Rodzaju
4. Wymień na podstawie akapitów 2.–4. najważniejsze zagadki *Bogurodzicy*.
5. Jak autor rozumie wyrażenie „pieśń ojców”? Odpowiedz na podstawie akapitów 1. i 2.
6. Jakie są trzy główne hipotezy dotyczące czasu powstania pieśni? Która obecnie dominuje? Odpowiedz na podstawie akapitu 2.
7. Czy sformułowanie „ziarna chrześcijańskiej wiary” to:
 - a) porównanie
 - b) metafora
 - c) paradoks
8. Czym różnił się stosunek do kwestii autorstwa w średniowieczu od naszego? Odpowiedz na podstawie akapitu 3.
9. Co świadczy o artystycznej oryginalności pieśni? Odpowiedz na podstawie akapitu 4.
10. Dlaczego autor wyróżnił tłustym drukiem ostatnie słowa akapitu 4?